

Konferencje, informacje, wywiady

**Stanisław Lachowski,
Bogusława Lachowska**
*Aktywność ekonomiczna
młodzieży gimnazjalnej w Polsce*
Wydawnictwo Uczelniane
Uniwersytetu Marii Curie-
-Sklodowskiej
w Lublinie 2018

Monografia odpowiada na aktualne potrzeby edukacyjne młodzieży „jeszcze gimnazjalnej”, stojącej przed pierwszą decyzją wyboru drogi edukacyjnej określającą również drogę zawodową.

Książka ukazuje się po decyzji o likwidacji, w czasie „wygaszania” gimnazjum. Zmiana organizacji kształcenia podstawowego nie zmienia problemów przed którymi stoi dzisiaj uczeń gimnazjum, a potem o rok młodszego uczeń ośmioletniej szkoły podstawowej.

Podjmuje ważny i bardzo aktualny, niestety nieczęsto podejmowany problem aktywności ekonomicznej młodzieży gimnazjalnej. Takie innowacyjne badania przeprowadzone przez Autorów monografii znakomicie uzupełniają stosunkowo liczne badania aspiracji edukacyjnych i zawodowych np.: Tadeusza Lewowickiego, Czesława Plewki, Natalii Bednarczyk-Jamy. Są w mojej ocenie bardzo istotne dla doradztwa zawodowego i edukacji.

Jesteśmy świadkami gwałtownych, nawet rewolucyjnych zmian pracy, zawodów, form i organizacji pracy i związanych z tym zmieniających się kwalifikacji zawodowych, co dodatkowo powiększa trudności wyrażenia i definiowania własnych aspiracji uczniów, jak również zwiększają problemy, przed którymi stoją doradcy, nauczyciele, szkoła oraz instytucje rynku pracy wspomagające proces decyzji edukacyjnych. Pamiętać należy, że mimo poprawy bezrobocia absolwentów jest ciągle wysokie, a ich przedsiębiorczość dalej niska.

Przygotowanie do życia, w tym przygotowanie, zachęcenie do pracy jest więc troską na każdym etapie edukacji i stanowi powszechnie uznany paradygmat współczesnej pedagogiki.

Autorzy w monografii referują wyniki badań przeprowadzonych w ramach grantu NCN (UMO-2014/15/B/HS6/03534). *Psychospołeczne uwarunkowania aktywności ekonomicznej młodzieży gimnazjalnej w Polsce*. Proces kwalifikacji grantów w NCN jest ważną gwarancją aktualności i poziomu naukowego zamierzonych badań.

Celem monografii (wg Autorów) jest przedstawienie zjawiska ekonomicznej aktywności polskiej młodzieży w wieku 14–15 lat oraz wskazanie na czynniki psychospołeczne mające związek ze skalą tego zjawiska.

Przedstawiono szczegółowo rozbudowane własne narzędzia badawcze: kwestionariusz oceny zjawiska aktywności ekonomicznej, kartę oceny sytuacji demograficznej regionu, kwestionariusz oceny cech osobowości oraz tabele statystyk opisowych rozkładów analizowanych zmiennych, schematy confirmacyjnej analizy dla modeli kwestionariuszy, a także statystyki rozkładów wyników dla poszczególnych stwierdzeń oraz skal przyjętej wersji kwestionariuszy.

Próbkę badawczą sformułowano wylosowaniem 116 gimnazjów we wszystkich województwach (po uzupełnieniu z próby rezerwowej) z 6646 szkół gimnazjalnych. Kwestionariusze ankiet wypełniło 4918 uczniów na ogólną liczbę 658 338.

Wyniki badań zostały przedstawione w następujących rozdziałach: charakterystyka badanej młodzieży, ocena (zjawiska) aktywności ekonomicznej młodzieży (polskiej), uwarunkowania aktywności ekonomicznej.

Diagnozę stanu gimnazjalistów przedstawiono poprzez; cechy społeczno-demograficzne (płeć, miejsce zamieszkania – typ miejscowości, cechy regionu zamieszkania), stan zdrowia, rozwoju fizycznego, cechy osobowości (przekonanie o własnej skuteczności), wskaźniki ekstrawersji i bezradności, cechy środowiska rodzinnego (stan rodziny, wykształcenie, sytuacja materialna, praca i wiek rodziców) – traktowane jako zmienne niezależne.

Aktywność ekonomiczną młodzieży analizowano poprzez wykonywanie pracy odpłatnej poza rodziną, prace nieodpłatne na rzecz rodzinnej firmy, samodzielną działalność ekonomiczną (gospodarczą), prace nieodpłatne poza rodziną, wolontariat, oraz uzyskiwanego wyna-

godzenia i charakterystyką wykonywanej pracy (a nie rodzaj czynności w ramach podejmowanej aktywności – rozdział 7). Generalnie podstawową formą aktywności ekonomicznej jest praca i to pojęcie winno być częściej i właściwie stosowane.

Na podstawie ww. badań Autorzy zasadnie przechodzą do określenia relacji między cechami młodzieży, motywacjami a aktywnością ekonomiczną i zaproponowania modeli uwarunkowań aktywności ekonomicznej młodzieży gimnazjalnej. Podstawą modeli są solidne badania, wyniki których przedstawiano w 87 tabelach i 9 załącznikach poparte analizami z wykorzystaniem metod statystycznych oraz analizy regresji wielozmiennej.

Dla każdej formy pracy (aktywności ekonomicznej) określono podstawowe cechy, motywacje, uwarunkowania wpływające na możliwości podjęcia pracy.

Prace odpłatne wykonuje 1/3 badanych (34,4%), częściej podejmują ją chłopcy o dobrym stanie zdrowia w gminach, miejscowościach o dobrej infrastrukturze. Pracują średnio 8,99 h tygodniowo, na wsi 8,32 h, a w mieście 7,35 h.

Częściej z większymi szansami samodzielnej działalności gospodarczej występują chłopcy z dobrą sprawnością fizyczną z rodzin wielodzietnych. Taką działalność prowadzi 1/3 młodzieży. 1/10 prowadzących samodzielną działalność ponosi straty. Najmniej taką działalność podejmuje młodzież w województwach Polski Wschodniej.

W rodzinnych firmach (gospodarstwa rolne, warsztaty, usługi, handel) pracą nieodpłatną (średnio 7,2 h tygodniowo) podejmują głównie chłopcy z rodzin wielopokoleniowych o dobrej sytuacji materialnej w większych gminach. Taką pracą świadczą wszystkie

dzieci na wsi. W wolontariacie i pracach nieodpłatnych uczestniczy ¼ badanych (26,6%) średnio 6,29 h.

Szczególnie interesujące są modele uwarunkowań aktywności od cech osobowości (ekstrawertywność, skuteczność, bezradność).

Uważam, że szczególną zaletą monografii jest analiza aktywności ekonomicznej uczniów gimnazjów w zmieniających się uwarunkowaniach środowiska życia i kształcenia oraz jej wielka przydatność dla doradztwa zawodowego, edukacji, w tym przygotowania do pracy, rozwoju przedsiębiorczości.

*dr hab. Henryk Bednarczyk,
prof. UTH Radom*

Andrzej Klimczuk: Economic foundations for creative ageing policy, Wydawnictwo PALGRAVE MACMILLAN, USA 2015

Publikacja składa się z dwóch tomów i traktuje o ekonomicznych podstawach polityki starzenia się. Tom I został podzielony na sześć rozdziałów. Autor porusza kwestię starości jako etapu w cyklu życia człowieka, a także różnych form kapitału osób starszych. Odrzuca koncepcję myślenia o starości w kategoriach strat, deficytów czy ryzyka i koncentruje się na potencjałach osób starszych. Rozdział trzeci poświęcony jest możliwości adaptacji do polityki starzenia się z uwzględnieniem koncepcji kreatywnego kapitału, wprowadzonej przez Richarda Florida w odniesieniu do polityki innowacyjnej i regionalnej. Rozdział ten odnosi się również do kontrowersyj-

nej hipotezy dotyczącej spadku poziomu intelektualnego wraz z wiekiem. Autor dokonuje m.in. analizy koncepcji dobrobytu społecznego, interesów gospodarki mieszanej w odniesieniu do działań na rzecz osób starszych. Przedstawiono trzy systemy gospodarcze związane ze starzeniem się populacji: srebrna gospodarka, kreatywna gospodarka, gospodarka społeczna i solidarna, które w pewnym stopniu, zdaniem autora, odpowiadają potrzebom osób starszych oraz wspierają i wykorzystują różnorodne formy kapitału osób starszych. Rozdział końcowy omawia dwie kategorie, które można uznać za korzyści współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w ramach wymienionych trzech systemów gospodarczych, tj.: innowacje technologiczne (w tym głównie gerontechnologie) i innowacje społeczne dla starzejących się społeczeństw.

W tomie II autor traktuje wybrane teorie w ujęciu praktycznym. W ośmiu rozdziałach przedstawia refleksje na temat polityki starzenia się i wyzwań stojących przed starzejącymi się populacjami, prezentuje wybrane teorie polityki społecznej, które zdaniem autora mogą być wykorzystane w praktyce w kontekście kreatywności osób starszych, teorie stosowane w socjologii i gerontologii, ważne w procesie analizy koncepcji polityki starzenia się i skutków ich wdrażania. Autor omawia pojęcia: „starzejące się przedsiębiorstwo”, „polityczna ekonomia starzenia się i kreatywność” oraz „polityczna ekonomia trzeciego wieku”, a także różne koncepcje polityki starzenia się populacji w wymiarze międzynarodowym, krajowym, regionalnym, lokalnym i indywidualnym. W publikacji podjęto ciekawą dyskusję na temat pojawienia się koncepcji kreatywnego starzenia

się jako ruchu wywodzącego się z krajów anglosaskich (Wielka Brytania, Stany Zjednoczone, Kanada, Nowa Zelandia, Australia, Irlandia). Autor podjął próbę zaprezentowania celów i wyzwań wspomnianej polityki kreatywnego starzenia się, a także programów, inicjatyw, innych form aktywności, kierunków przyszłych prac badawczych mających na celu wsparcie kreatywności osób starszych. Część końcową stanowią wskazówki i zalecenia dotyczące formułowania, wdrażania oraz zwiększania liczby innowacji technologicznych i społecznych na rzecz starzejących się społeczeństw, a także sugestie dotyczące praktycznych rozwiązań wspierających kreatywne starzenie się.

dr Małgorzata Szpilska
Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu

Biografie rodzinne i uczenie się

15–16 lutego 2019 – Łódź

Po raz dwunasty Zakład Andragogiki i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego serdecznie zaprasza 15–16 lutego 2019 roku na ogólnopolską konferencję dotyczącą badań biograficznych realizowanych głównie w obszarze edukacji dorosłych/andragogiki, jak również w zakresie gerontologii społecznej i pedagogiki. Zapraszamy także przedstawicieli innych dyscyplin naukowych zainteresowanych problematyką naszych spotkań, gdyż badania biograficzne niewątpliwie mają wymiar interdyscyplinarny. Obrady konferencyjne otwarte są także dla doktorantów i studentów oraz

seniorów, w tym uczestników zajęć w uniwersytetach trzeciego wieku.

Podczas planowanego spotkania naukowego pragniemy zaproponować do refleksji, badań naukowych i dyskusji temat ujęty w ogólnym w haśle: **Biografie rodzinne i uczenie się**. Chcielibyśmy więc pochylić się nad kwestiami dotyczącymi **rodziny**, a które ostatnio nieczęsto są przedmiotem badań andragogicznych, a warto, by wzbudziły szczególne zainteresowanie andragogów w dobie współcześnie doświadczanego kryzysu rodziny a zarazem jej uniwersalności. Odnosząc się do tematyki cyklu konferencyjnego, można przyjąć, że „poszukiwanie” rodziny w **biografii** to fascynujące zadanie badawcze ze względu na jego wielowymiarowość, a także możliwość odśladania nowych nieznanych lub mniej znanych jej **obecności** w ludzkich biografiami – tak biografiami jednostkowych, jak i zbiorowych, w tym narodowych i ogólnoludzkich. Natomiast odnawianie w biografii rodzinnej linii **uczenia się** może sprzyjać poszerzeniu andragogicznej teorii uczenia się dorosłych, niewątpliwie w silnym powiązaniu z doświadczeniami wcześniejszych okresów życia, w tym doświadczeniami dzieciństwa. Ten zakres badań nie jest obcy andragogom; warto przypomnieć w tym miejscu badania pamięci szkoły i pamięci dzieciństwa realizowane przez profesor Olę Czerniawską i jej uczennice. Badania te mogą być poszerzane poprzez wydobywanie aspektów dotyczących osadzenia człowieka w rodzinie na przestrzeni całego biegu jego życia z uwypukleniem obecności procesów uczenia się. Proponujemy poniżej dwa główne obszary refleksji wraz z ich uszczegółowieniem:

Rodzina obecna w biografii – pamięć rodziny: *Co pamiętamy i dlaczego? Bycie w rodzinie, tworzenie rodziny. Osoby znaczące, sytuacje, miejsca, czas. Wydarzenia krytyczne, traumy. Radości i smutki, sukcesy i porażki. Uczucia i więzi, samotność. „Droga życia” w rodzinie i poza rodziną. Genealogie rodzinne. Przekazy/transfery w rodzinie. Wsparcie w rodzinie. Rodzina z perspektywy przeżytego czasu i inne.*

Uczenie się obecne w biografii rodzinnej: *Czego nauczyliśmy się w rodzinie? Dlaczego to pamiętamy? Między socjalizacją, inkulturacją, personalizacją*

a uczeniem się. Relacje edukacyjne, transfery wiedzy, umiejętności i postaw. Motywacje edukacyjne. Osobowe dojrzewanie, stawanie się. Wzrost refleksyjności i samopoznania. (Re)konstrukcje tożsamości i inne.

Przewidujemy referaty w sesji plenarnej oraz wystąpienia w formie komunikatów z badań i głosów w dyskusji podczas obrad w sekcjach. Zachęcamy także do wystąpień warsztatowych.

*Z komunikatu Konferencji
podpisanego przez Przewodniczącą
Komitetu Naukowego
prof. dr hab. Elżbietę Dubas*

Redakcja zgodnie ze Wskazówkami dla autorów często dokonuje skrótów tekstu i korekty tytułów artykułów.

W numerze 1/2018 redakcja zmieniła tytuł artykułu pani Barbary Bielaszka-Podgórną *Kształcenie archiwistów w ramach szkolnictwa zawodowego na przykładzie Małopolski na Kształcenie archiwistów w Małopolsce.*

Содержание

□ **Комментарий**

Кжиштоф Сымэля: Изменения в науке и высшей школе..... 5

□ **Образование взрослых**

Анна Клавсюц-Здуньчик: Реализация гражданского образования в учреждениях формального образования взрослых..... 7

Богумил Собчик, Иоланта Шемпрух, Ярослав Хмелевски: Обучение ассистентов по образованию как фактор социальной интеграции цыган в Польше 18

Виктория Х. Баконы, Золтан Иллэс: Эвальвация академического образования в Венгрии..... 27

Малгожата Шпильска, Томаш Купидура, Х. Алтуг Эрбиль: Дистанционное образование женщин в подготовке патентных заявок – европейская перспектива 34

□ **В академическом образовании**

Эльжбета Салата, Александер Пецух: Средства массовой информации источником агрессивного поведения студентов ... 41

Гжегож Кедрович: Исследования поколения iGEN на примере студентов в г. Радом 50

Эльжбета Гавел-Люты: Школа на пути к созданию современности 58

Юстына Моджэевска: Стажировки студентов педагогических факультетов в Польше и Англии 68

□ **Образование для безопасности**

Агнешка Арауч-Боруц, Ежи Куниковски: Обучение учителя безопасности как организатора дидактического и образовательного процессов..... 76

Станислав Кризовки, Анджэй Урбанэк, Дорота Зброщик: Угрозы безопасности в публичном пространстве 86

Агнешка Смажэвска, Эвэлина Мэланюк, Адам Шэпэлук: Мероприятия по образовательной безопасности студентов 94

Юстына Боянович, Эва Гаврысь: Об образовании против насилия..... 102